

ERASMUS+ A GLOBALIZÁLT VILÁGBAN: LEHETŐSÉGEK ÉS KIHÍVÁSOK A HALLGATÓI MOBILITÁSBAN

ERASMUS+ IN A GLOBALIZED WORLD: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES IN STUDENT MOBILITY

Adriana KINCZEROVÁ¹

ABSTRACT

Globalization has transformed the social, economic, and cultural structures of the modern world, increasingly connecting people and nations. Educational systems are also deeply affected by this process, facing new challenges that require flexible and innovative responses. In this global context, the Erasmus+ program is one of the most important European initiatives, offering opportunities for students and educators to engage in international mobility, thus promoting personal, professional, and cultural development. Participation in the Erasmus+ Programme contributes to enhancing employability, improving labor market positions, and fostering the development of transversal skills and professional competencies. Participants in the program become global citizens who contribute to the creation of a more open and collaborative world.

KEYWORDS: *globalization, internationalization, cooperation, Erasmus+ Programme, opportunities, challenges, international mobility, inclusion, skills, knowledge*

BEVEZETŐ

A globalizáció és a nemzetköziesedés kulcsszerepet játszik a mai világban, és együtt formálják a jövő társadalmi és gazdasági struktúráit. A globalizáció a 21. század gazdasági és tudományos trendjeinek szerves része, míg a nemzetköziesedés olyan politikák és gyakorlatok összessége, amelyeket az akadémiai rendszerek, intézmények és egyének alkalmaznak a globális oktatási környezet kihívásainak kezelésére. A nemzetköziesedés céljai közé tartozik a kereskedelmi előnyök megszerzése, a tudás és nyelvtudás fejlesztése, valamint a tanterv nemzetközi tartalommal való bővítése. Ennek részeként különféle kezdeményezések indultak, mint például külföldi kampuszok létrehozása, határokon átnyúló együttműködési megállapodások, nemzetközi hallgatóknak szóló programok és angol nyelvű képzések bevezetése. Az ilyen kezdeményezések nyomán követése és minőségbiztosítása alapvető fontosságú a nemzetközi felsőoktatás fejlődésében (Altbach, Knight, 2007). A gyorsan változó gazdaság megköveteli, hogy az oktatási rendszerek alkalmazkodjanak az új tanulási és oktatási formákhoz, kihasználva a kínáló lehetőségeket. Ehhez hozzátartozik a digitális készségek elsajátítása, a technológiai fejlődéssel lépést tartó oktatás, valamint az innováció támogatása. A hallgatóknak képesnek kell lenniük nemzetközi szinten együttműködni, interkulturális tapasztalatokat szerezni és a globális kihívásokra reagálni. Az oktatás globalizációja lehetővé teszi, hogy világszerte hozzáférjünk különféle tudáshoz és képzési lehetőségekhez. A nemzetközi csereprogramok, mint az Erasmus+, és online oktatási platformok révén a hallgatók és oktatók globálisan kapcsolódhatnak egymáshoz és megoszthatják tudásukat. Az Erasmus+ program lehetőséget

¹ Mgr. Adriana Kinczerová, Selye János Egyetem, Gazdaságtudományi és Informatikai Kar, kinczerovaa@uj.sk

nyújt a résztvevőknek kommunikációs készségeik, személyes kompetenciáik és kulturális ismereteik fejlesztésére, így versenyképesebbé válhatnak a munkaerőpiacon és magasabb jövedelmet érhetnek el. A mai dinamikus gazdasági környezet hangsúlyozza a külföldi tanulmányok és tapasztalatok fontosságát a kulturálisan és szakmailag felkészült szakemberek képzésében (Pavelka, Minions, 2020). A globalizáció ma már megköveteli a kulturálisan tudatos és globálisan gondolkodó hallgatók jelenlétét a társadalomban és a gazdaságban, ezért a mai világban elengedhetetlen a naprakész tudás megszerzése. A magas szintű tudás és alapos felkészültség pozitív hatással van a gazdaságra, hozzájárulva az innováció és termelékenység növekedéséhez. A hallgatók lehetőséget kapnak arra, hogy saját országukon kívül tanuljanak, ezáltal új kultúrákat ismerhetnek meg. Emellett társadalmi integrációt, nyelvi készségeket és határok nélküli kapcsolatokat, barátságokat alakíthatnak ki, amelyek később mind személyes, mind szakmai téren hasznosak lehetnek. Az ilyen programok elősegítik a képességek és tudatosság fejlesztését, hozzájárulva ezzel a kulturális különbségek áthidalásához, ami versenyképesebb munkaerőpiacot teremt a globalizálódó üzleti környezetben (Holicza, 2018). A digitalizáció előre haladtával egyre több lehetőség nyílik online képzési rendszerek igénybevételére az Erasmus+ programban is. A hagyományos kiutazásos forma mellett virtuális és blended formában megvalósítható cserék lehetővé tették, hogy még több résztvevő, fogyatékkal és a kevesebb lehetőséggel rendelkező fiatal is profitáljon az interkulturális és nemzetközi tapasztalatokból az internet és a közösségi média használatával. A programban való részvétel támogatja a befogadást, a sokszínűséget, a fenntarthatóságot, ösztönzi a környezettudatos készségek fejlesztését, hozzájárul a környezetvédelem előmozdításához, javítja a helyi társadalmi integrációt, növeli a kulturális tudatosságot és elősegíti a mások iránti empátiát. Az Erasmus+ mobilitási lehetőségei továbbá erősítik az oktatási rendszerek nemzetközi együttműködését, és elősegítik az egyetemek és oktatási intézmények hálózatépítését, támogatva az innovációt, valamint a tudományos és szakmai tapasztalatszerét. Az Erasmus+ tehát nemcsak a hallgatók, hanem az intézmények számára is kulcsfontosságú, hogy aktívan részt vehessenek a globális oktatási térségben, erősítve a kulturális sokszínűséget és az interkulturális párbeszédet.

A nemzetközi szakirodalom egyre intenzívebben foglalkozik a tudásteremtés, a tudásáramlás és az oktatási rendszerek dinamikái közötti összefüggésekkel, valamint az Erasmus+ program közvetítő szerepével a szervezeti tanulási kapacitás és a nemzetközi hallgatói áramlások közötti kapcsolat kutatásában, mindezek a globalizáció kontextusában. Ennek megfelelően a jövőbeni tanulmányok megvizsgálhatják, hogy az Erasmus+ program milyen mértékben kapcsolódik az innovációhoz és a tanulmányi sikerhez, és hogy az Erasmus+ program egyéni és intézményi előnyei közötti különbségek hogyan járulnak hozzá a globalizációhoz.

SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

Az irodalmi áttekintés a meglévő angol és magyar nyelvű szakirodalom elemzésével átfogó leírást és értékelést nyújt a globalizáció és a nemzetközi hallgatói áramlásokkal kapcsolatos kutatások jelenlegi helyzetéről. Az áttekintés olyan kulcsfontosságú kutatási kérdésekkel foglalkozik, mint a globalizáció, a hallgatói mobilitás, az Erasmus+ program meghatározása és leírása, valamint ezelemek kölcsönös összefüggéseinek vizsgálata. Az áttekintés eredményei hozzájárulnak a területek kapcsolódási pontjainak megértéséhez, továbbá javaslatokat tesznek a jövőbeli empirikus kutatások irányaira, hogy e témában tovább bővíthessük ismereteinket.

KUTATÁS MÓDSZERTANA

A kutatás céljának elérésének érdekében hazai és külföldi szakirodalom felhasználásával szekunder adatgyűjtést végeztem. Az irodalmi áttekintés a meglévő angol és magyar nyelvű szakirodalom vizsgálatával átfogó értékelést nyújt a globalizáció és a nemzetközi mobilitással kapcsolatos kutatásokról, beleértve annak összefüggéseit és eredményeit. A szakirodalmi áttekintés során megvizsgáltam és összefoglaltam a témához kapcsolódó tudományos munkák elméleteit, koncepcióit és következtetéseit, melyek elemzésével meghatároztam, pontosítottam a kutatás eredményét. A globalizáció és a nemzetközi mobilitás összefüggése a szakirodalom által is egyre intenzívebben vizsgált kutatási terület. A tanulmányban felhasznált adatok több forrásból is származnak, a szakirodalmi hivatkozások között szerepelnek szakkönyvek, tanulmányok, cikkek, valamint az Európai Bizottság és az OECD jelentései is. Ezek mellett kutatások eredményein alapuló kiemelt szekunder források is alátámasztják az elemzést.

A GLOBALIZÁCIÓ

A globalizáció az országok, népek és nemzetek integrációját és egyre szorosabb összefonódását jelenti gazdasági, társadalmi, kulturális, technológiai és környezeti szempontból, mely kölcsönös függőségüket is erősíti. Ez a folyamat különösen a 20. század második felétől vált intenzívvé, melyet nagymértékben elősegített a technológiai fejlődés, főként az információs és kommunikációs technológiák elterjedése. A globalizáció hatása szinte minden területen megjelenik, átalakítva az emberek mindennapi életét, a gazdaságot, a politikát, a kultúrát, a környezetet és a társadalmi struktúrákat is. Hatása az egészségügyre is kiterjed, hiszen a globális közlekedés és kereskedelem révén a betegségek és járványok is gyorsabban terjedhetnek világszerte. Ugyanakkor a globális együttműködés és a tudományos kutatások elősegítik a betegségek elleni küzdelmet és az egészségügyi fejlesztéseket, mint pl. vakcinák kifejlesztését. A globalizációs folyamat előnyei és hátrányai egyaránt érzékelhetőek, a világ egyre összekapcsoltabbá válik általa (Zsigmond, 2021). A *gazdasági globalizáció* a világpiacon összekapcsolásáról és a nemzeti gazdaságok globális gazdasági kapcsolatokba való bevonásáról szól. A gazdasági és technológiai változásokat a globalizáció hajtóerejének és ugyanakkor az eredményének is tekintik. Világszerte megfigyelhető volt a kereskedelmi növekedés, mivel a globális piacok gyakorlatilag "közelebb kerültek" a kommunikációs technológián keresztül. Ugyan ezek a technológiák kötik össze a távoli vállalatokat és megkönnyítik számukra tevékenységük alacsony költségű területekre történő áthelyezését. A gazdasági globalizáció egyik leggyakoribb szereplője a multinacionális vállalatok, amelyek nem csupán egy államban működnek. A globalizáció lehetővé teszi a külföldi befektetők számára, hogy vállalkozásokat indítsanak külföldön, ahol olcsóbb munkaerőt találnak és magasabb termelékenységet érnek el – ami viszont lehetővé teszi a termékárak csökkentését, pl. elektronikai ipar. A gazdasági globalizáció elválaszthatatlanul kapcsolódik a Világbankhoz és a Nemzetközi Valutaalaphoz, amelyek olyan nemzetközi pénzügyi intézmények, amelyek jelentős hatással vannak a világ többi országának gazdaságpolitikájára. Ide tartozik még a Kereskedelmi Világszervezet, amely dönt a világkereskedelem deregulációjáról. Ezen intézmények – melyekben a világ gazdaságilag legerősebb országainak véleménye van középpontban – hozzájárulnak ahhoz, hogy a nemzeti gazdaságok egyre inkább a globális kereskedelemtől függenek. A gazdasági globalizáció magában foglalja a spekulatív tőke mozgását a világ tőzsdéin, amely befolyásolja a piac viselkedését és a világ valutáit. (Pelegrinová, Lačný, 2013; Korec, Przybyla, 2019). A *társadalmi globalizáció* leginkább a

közösségek és az emberek közötti szorosabb kapcsolatokban tükröződik. A társadalmi kapcsolatok globális hálózatainak kialakulása erősíti az emberek közötti interakciókat, szolidaritást és a közösségi érzetet. Az olcsóbb légi utazás – a technológiai fejlődésnek és az adómentességeknek köszönhetően – nagyobb „mozgást” eredményez – az emberek többet utaznak üzleti vagy szabadidős célból és a munkaerő sokkal mobilisabb. A nemzetközi munkapiac bővülése, a multinacionális vállalatok terjeszkedése, valamint az automatizáció és a digitalizáció új kihívások elé állítják a munkavállalókat és a társadalmakat. Emellett a migráció és a globális kommunikáció is hozzájárul a társadalmi változásokhoz. A média és a kommunikációs technológiák, különösen az internet fejlesztésének köszönhetően az információcsere azonnal történik. Ebben az összefüggésben a „világ tér-időbeli zsugorodásáról”, egy „globális falu” vagy „virtuális közösségek” kialakulásáról beszélünk. Ugyanakkor nem mindenkinek van egyenlő hozzáférése az információkhoz, így az erőforrások és technológia egyenlőtlen arányban állnak rendelkezésükre, ezáltal pedig növekszik a társadalmi és információs szakadék. (Korec, Przybyla, 2019). A *politikai globalizációt* az egyes államok kölcsönös integrációja és összekapcsolódása, a nemzetközi szervezetek (ENSZ, NATO, Európai Unió) fellépése jellemzi. Az állami döntéshozatal számos fontos kérdésben nem állami szinten dönt. A globalizáció folyamatában az egyes nemzetállamok tehát szuverenitásuk jelentős részét elveszítik a nemzetek feletti politikai intézmények javára – bizonyos politikai jogokban ezen szervezetek döntenek az államok helyett (pl. a gyermek jogairól szóló nemzetközi egyezmények, kínzás, népirtás stb.). A globális politikai és nem állami szervezetek szerepe általánosságban növekszik. (Korec, Przybyla, 2019). A *technológiai globalizáció* az információs technológia és az internet globális elterjedésével lehetővé tette az emberek és a vállalkozások közötti azonnali kommunikációt és adatmegosztást. Ez felgyorsítja az innovációt és a tudás megosztását. Az internet és a digitális eszközök lehetővé teszik, hogy az emberek azonnal hozzáférjenek információkhoz és kapcsolatba lépjenek másokkal a világ minden tájáról. Ez a folyamat felgyorsítja az innovációt, és új lehetőségeket nyit meg az oktatás, a munka, és a kommunikáció terén. A globalizáció hatása a környezetvédelem terén is jelentős. Az iparosodás és a nemzetközi kereskedelem növekedése hozzájárult a globális környezeti problémák, például a klímaváltozás, a szennyezés és a biodiverzitás csökkenése kialakulásához. Ugyanakkor a globalizáció lehetőséget teremt a nemzetközi együttműködésre és a környezetvédelem globális szabályozására is. A *környezet globalizációja* annak felismeréséből fakad, hogy a Föld egy átfogó ökoszisztéma, amelytől az emberek függenek. Az óceánokat, az erdőket, a növény- és állatfajok sokféleségét vagy az éghajlatot globális közjavaknak tekintik. Ha a környezeti károk negatív hatásai egyenetlenek, a globális ökoszisztéma alapvető életfunkcióinak sérülése a Föld összes lakosát érinti.

A *kulturális globalizáció* az interkulturális kapcsolatok fokozódásához, a kulturális jelenségek, szokások, értékek és fogyasztási minták terjedéséhez és kulturális „cseréjéhez” vezet világszerte. Ez változásokat okoz a világ minden (nemzeti) kultúrájában és társadalmában. A kulturális globalizációra egyszerű példaként szolgálnak a különféle éttermek (olasz, kínai, thai, görög, francia stb.), amelyekkel már a kisebb méretű városokban is találkozhatunk. (Mistrík, 2003). A globális médiavállalatok, mint például a Netflix, a YouTube és a Spotify, elterjesztik a különböző kultúrák zeneit, filmjeit, és egyéb kulturális termékeit világszerte. A média, a zene, a filmek, az internet és a turizmus révén az emberek könnyebben érintkeznek más kultúrákkal, ami a kulturális sokszínűség növekedéséhez, de egyes esetekben homogenizációhoz is vezethet, ahol egyes kultúrák dominálnak mások felett. A 21. században elengedhetetlen, hogy naprakész tudással rendelkezünk. Az *oktatás globalizálódása* révén az

emberek világszerte hozzáférhetnek a legkülönbébb tudáshoz és képzési lehetőségekhez. Különbéféle nemzetközi csereprogramok, mint például az Erasmus+, és az online oktatási platformok lehetővé teszik, hogy a hallgatók és a tanárok globálisan kapcsolódjanak és osszák meg tudásukat.

Az *Erasmus+* program lehetőséget biztosít a résztvevők számára, hogy fejlesszék kommunikációközpontú nyelvtudásukat, személyes kompetenciáikat és kulturális ismereteiket. Ennek köszönhetően versenyképesebbek lehetnek a munkaerőpiacon, és magasabb jövedelmet érhetnek el. A lexikális tudás és egy nyelvvizsga önmagában már nem elegendő; olyan szakemberekre van szükség, akik motiváltak a fejlődésre és széleskörű tudás megszerzésére. A magas színvonalú tudás és alapos felkészültség kedvező hatással van a gazdaságra, hozzájárulva az innováció és a termelékenység növekedéséhez. Ezért a programban való részvétel kulcsfontosságú a jövő szempontjából. A digitalizáció előre haladtával egyre több lehetőség nyílik online képzési rendszerek igénybevételére, melyek megfelelő működéséhez szükség van az infrastruktúra, konnektivitás és digitális eszközök fejlesztésére (Európai Bizottság, 2020/b).

A FELSŐOKTATÁS NEMZETKÖZIESEDÉSE

A *nemzetköziesedés* többé-kevésbé spontán folyamatként az élet majd minden vonatkozásában érzékelhető. Eredetileg a gazdaság területéről indult, de mára - szektoronként eltérő mértékben - elérte az oktatás és képzés világát is. A nemzetköziesítés fogalma leegyszerűsítve az országhatárokon átnyúló kapcsolatrendszer bővülésére és ezeknek a folyamatoknak a tudatos irányítására való törekvésre utal (Tempus, 2020b). Célja, hogy a helyi vagy országos szinten működő rendszereket nemzetközi kontextusba helyezze, ezáltal növelve a versenyképességet és a minőséget. A nemzetköziesítés tulajdonképpen egy eszköz, mely az oktatás és a képzés minőségének javítását szolgálja. Fő feladata az oktatás versenyképességének növelése, olyan szakemberek képzése révén, akik hazai és nemzetközi szinten is kiemelkedő teljesítményre képesek. A nemzetköziesedés lehetőséget ad arra, hogy a résztvevők tapasztalatokat cseréljenek, új ötleteket hozzanak, és szakmai fejlődésen menjenek keresztül, mindezt egy globális környezetben. A *felsőoktatás nemzetköziesítésével* kapcsolatban Knight (1994) fogalmazta meg a legszélesebb körben elfogadottnak tekinthető megállapításokat. Meghatározása szerint a nemzetköziesítés az a folyamat, amely során a felsőoktatási folyamatokba és célkitűzésekbe jelentős mértékben beépülnek a nemzetközi, kulturaközi vagy globális szempontok. Knight (1994) munkája alapján a nemzetköziesítés pillérjeit négy megközelítés alapján határozhatjuk meg.

Ezek a következők:

- *tevékenységek*: különböző kategóriájú tevékenységek tartoznak ide, mint például a tantervek, a csereprogramok, technikai kooperációk;
- *kompetenciák*: új készségek, attitűdök és tudás fejlesztése, a fókusz a humán tényezőkön van, nem az akadémiai folyamatokon vagy a szervezeten;
- *folyamatok*: a nemzetközi szemlélet megjelenése és beépítése a felsőoktatási intézmény fő folyamataiba, számos tevékenység, irányelv és eljárás tartozik e kategóriába;
- *szervezet*: olyan szervezeti elvek és támogatási formák kialakítása, amelyek értékelik, támogatják az interkulturális és nemzetközi kezdeményezéseket, összességében egy olyan támogató szervezeti kultúra kialakulását, amelyben elismerik a mobilitást.

Ahogy láthatjuk, a nemzetköziesítés nem csupán a nemzetközi tevékenységek összessége, hanem egy olyan szemléletmód, amelyben a nemzetköziség az intézmény működésének alapvető rendezőelvévé válik. A nemzetköziesítés elsősorban az intézményen belül zajlik, és

érinti a szervezeti, intézményvezetési, tanulásszervezési kérdéseket, valamint a képzési programok, tananyagok és innovatív pedagógiai módszerek fejlesztését, ezért a nemzetköziesítés számos módon hozzájárulhat az intézmények fejlesztéséhez és a képzés színvonalának emeléséhez. Emellett új együttműködési formákat nyit meg a lehetséges partnerekkel, és hozzájárulhat az intézmény rangsorokban való előkelőbb helyezéséhez is. A nemzetköziesítés folyamat különböző szinteken valósulhat meg, annak függvényében, hogy az intézmény a megvalósítás melyik szintjén tart. Ideális esetben a nemzetköziesítés az intézményi stratégia egyik kulcseleme, amely biztosítja, hogy a nemzetközi tevékenységek révén elért eredmények egymásra épüljenek, s az intézményi hatások hosszútávon is fenntarthatóak legyenek. A nemzetköziesítésnek az intézményi identitás szerves részévé kell válnia, amelyet minden érintett ismer és elfogad. A felsőoktatás globális kontextusa gyorsan változik, így a nemzetköziesítés napjainkban a felsőoktatási stratégiák szerves része kell hogy legyen. Ennek megvalósításához tudatos építkezésre van szükség, amelyhez a stratégiai tervezés biztosít kereteket (Altbach, Knight, 2007).

Felmerülhet a kérdés, mi áll a nemzetköziesítés széleskörű támogatásának háttérében? Az elmúlt évtizedekben a globális piaci verseny és a termelési folyamatok során a tudás egyre fontosabb szerephez jutott. Kezdetben a "tudásgazdaság" fogalma jelent meg, amikor az előállított javak és szolgáltatások nagyobb hányadát a tudás tette ki. Mára pedig már "tudástársadalomról" és "tanulótársadalomról" beszélünk, ahol a tudás és az egész életen át tartó, minden területre kiterjedő tanulás alapvetővé vált a gyorsan változó környezethez való sikeres alkalmazkodásban. Ma már a világ minden táján igény mutatkozik a magas szintű szakértelem iránt, amely elsősorban a felsőoktatás révén érhető el. Ennek következtében a képzett munkaerőért folyó verseny is egyre intenzívebbé válik (Derényi, 2018). A határokon átnyúló mobilitás a nemzetköziesedés folyamatának egy lényeges eleme, amely lehetőséget biztosít arra, hogy külföldi tapasztalatok révén a munkavállalók könnyebben boldoguljanak a globális munkaerőpiacon. A nemzetközi felsőoktatási politikák szerte a világon ösztönzik és támogatják a felsőoktatás nemzetközi jelenlétét. Ezt támasztják alá olyan államközi folyamatok, mint az európai felsőoktatási térség létrehozására irányuló törekvés a bolognai folyamat, amely túlterjeszkedett már Európa földrajzi és politikai határain, valamint a különböző nemzetközi szervezetek, mint az Európai Közösség, melyek szorgalmazzák a felsőoktatás kínálatának és szolgáltatásainak globális terjesztését, és ennek érdekében komoly támogató programokat indítanak el, mint a jól ismert Erasmus+ mobilitási program.

AZ ERASMUS PROGRAM TÖRTÉNETE

Az ERASMUS szó egy angol mozaikszóból ered, amely a "European Community Action Scheme for the Mobility of University Students" kifejezést takarja, ami magyarul annyit jelent, mint Európai Egyetemi Hallgatók Mobilitási Cselekvési Programja. Az Európai Tanács 1987 júniusában fogadta el az Erasmus programot, amelynek célja, hogy az európai diákokat hozzásegítse ahhoz, hogy tanulmányaikat külföldön, más európai országokban folytathassák. A program kidolgozását tízéves előkészítő munka előzte meg (1977-1987), amely során az európai közösségi intézmények kialakították és jóváhagyták az Erasmus-határozatot. A program tevékenységeinek megvalósítását végül a jogilag is megalkotott bizottsági közlemény tette lehetővé az Európai Bizottság számára a szükséges pénzügyi források és kapcsolatok biztosításával. Az 1985 és 1992 közötti időszak Európában rendkívül eredményes volt, különösen mivel a Maastrichti Szerződés 1992-es aláírásával és 1993-as hatályba lépésével az oktatás elismerése egyértelművé vált. Számos programot fogadtak el

ebben az időszakban, mint például a Comett, Erasmus, Petra, Lingua, Force és Tempus, amelyek elősegítették az együttműködést mind a tevékenységek, mind a költségvetés terén. Ezek a programok gyorsan nagy népszerűsége tettek szert, és az oktatási közösség kedvezően fogadta őket. Jelentőségük és hatásuk megnőtt, mivel céljuk az emberek közvetlen bevonása volt (Pépin, 2007). Az Európai Bizottság az európai partnerségeken keresztül javasolta a hálózatok és mobilitás növelését. Ugyanakkor a szakképzés és az oktatás területén nem volt elegendő kapcsolat a programok gyakorlati megvalósítása során. Az iskolai oktatás terén való együttműködés ösztönzése érdekében a Bizottság, az Európai Parlament határozott támogatásával, olyan kezdeményezéseket indított, amelyek az iskolák közötti európai összhang növelését célozták, beleértve az iskolai partnerségeket és tanárcseréket is (Pépin, 2007). Az Erasmus program megvalósítását országonként a nemzeti irodák koordinálják.

A kezdeti időszakban mindössze 11 európai ország: Belgium, Dánia, Németország, Görögország, Franciaország, Írország, Olaszország, Hollandia, Portugália, Spanyolország és az Egyesült Királyság 3 200 hallgatója vett részt a programban. Az Erasmushoz csatlakozott államok száma az évek alatt 34-re emelkedett és az Európai Unió tagállamok mellett kiterjedt Izlandra, Liechtensteinre, Norvégiára, Észak-Macedóniára, Szerbiára és Törökországra. A program nyitva áll más partnerországok számára is Európán kívül is.

Az Európai Uniónak a tudásalapú társadalomban biztosítania szükséges a polgárai számára a korszerű oktatást, készségeket és kreativitást. Gyorsan változó gazdaságunkban a megújuló oktatási rendszereknek alkalmazkodniuk kell a tanulás és tanítás új formáihoz, kihasználva az új lehetőségeket. A nem formális tanulás, az oktatás és képzés fontos tényező Európa versenyképességének növelésében és a munkahelyteremtésben. Ez Erasmus+ ennek érdekében 2014-2020 között 14,7 milliárd Eurót biztosított az európai oktatás, képzés és ifjúsági szakma valamint a sport megerősítésére. Az elmúlt 33 évben több mint 9 millióan vettek részt a programban, amely magába foglalja a külföldi oktatásban, képzésben, szakmai gyakorlaton résztvevőket. A program kötődik a munkaerőpiachoz, mivel lehetőséget ad a tanulók számára, hogy egy bizonyos időszakot külföldi vállalatnál vagy szervezetnél tölthessenek el gyakornoki pozícióban, hogy felkészülhessenek (Európai Bizottság, 2017).

AZ ERASMUS+ 2021-2027 PROGRAM CÉLKITŰZÉSEI

Az Európai Bizottság 2018 májusában terjesztette elő az új, a korábbinál ambiciózusabb Erasmus programról szóló javaslatát (Európai Parlament és Tanács, 2018). A Bizottság várakozása szerint a következő 7 éves tervezési időszakra szóló program a korábbiaknál befogadóbbá, nemzetközibbé és a legkülönbözőbb háttérrel rendelkező személyek számára is hozzáférhetőbbé válik. Az Erasmus+ sikerét és fontosságát jelzi az a tény, hogy az Európai Bizottság a 2021-2027-es uniós költségvetési ciklusban megduplázta a program finanszírozását, amely 12 millió résztvevő támogatását jelenti. Az új program első kulcsakciójának (KA1) keretében az „*európai dimenzió*” fejlesztése érdekében támogatja a rövid távú diákcsere programokat és a hallgatók hosszútávú egyéni mobilitását (Európai Bizottság, 2021). Az Európai diákigazolvány megteremtésével lehetőség nyílt az online, egyablakos ügyintézésre, melyet mobilalkalmazás segítségével használhatnak a hallgatók. A felsőoktatási intézmények az „*Erasmus papírok nélkül*” hálózaton keresztül osztják meg a hallgatói mobilitással kapcsolatos adatokat (Európai Bizottság, 2021).

Az Erasmus+ programban való részvétel jelentős hatással van a személyes kompetenciákra. A hallgatók bővítik ismereteiket a különböző európai kultúrákról, és fejlődnek multikulturális készségeik. A program elősegíti az európai tudatosság kialakulását, miközben erősíti a

résztevők kompetenciáit, különösen az idegen nyelvek elsajátításában, amely hatékony eszközzé válik számukra. Emellett a résztvevőkben fokozódik az öntudat, növekszik a felelősségtudatuk és a kitartásuk is. A külföldi tanulmányok hallgatókra gyakorolt hatásáról szóló kutatások kimutatták, hogy a nemzetközi tanulmányi programok résztvevői fejlettebb globális szemléletre tesznek szert, és jelentős személyes fejlődésen mennek keresztül (Jacobone és Moro, 2014). Ezen programok erőteljesen hozzájárulnak a kulturális tudatosság növekedéséhez is. A hallgatók lehetőséget kapnak arra, hogy saját országukon kívül tanuljanak, ezáltal új kultúrákat ismerhetnek meg. Emellett társadalmi integrációt, nyelvi készségeket és határok nélküli kapcsolatokat, barátságokat alakíthatnak ki, amelyek később mind személyes, mind szakmai téren hasznosak lehetnek. Az ilyen programok elősegítik a képességek és tudatosság fejlesztését, hozzájárulva ezzel a kulturális különbségek áthidalásához, ami versenykéesebb munkaerőpiacot teremt a globalizálódó üzleti környezetben (Holicza, 2018).

A program által támogatott tevékenységek, mint a mobilitás, az aktív részvétel, a kapacitásépítés, a humán fejlődés, a foglalkoztathatóság, az emberek közötti rendszeres együttműködés biztosítása hozzájárulnak a társadalmi kapcsolatok és a társadalmi reziliencia megerősítéséhez, hiszen mindezek együttesen közös célok mentén segítik a közös értékek, elvek és érdekek előmozdítását. A tevékenységek választ adnak a minőség, modernizáció és foglalkoztathatóság kihívásaira azáltal, hogy javítják az oktatás relevanciáját és reagálóképességét a programhoz nem társult országokban, különösen a zöld és fenntartható gazdasági fellendülés, növekedés és jólét szempontjából. Emellett hozzájárulnak a humán és intézményi fejlődéshez, a digitális átálláshoz, a gazdasági növekedéshez és munkahelyteremtéshez, valamint előmozdítják a jó kormányzást, a békét és a biztonságot. Az Erasmus+ különösen fontos célkitűzése, hogy a programhoz nem társult harmadik országok fiataljait is bevonják a csereprogramba, mivel ez a reziliensebb, közös bizalomra és interkulturális megértésre épülő társadalmak kialakítási folyamatának fontos eleme (Európai Bizottság, 2021).

AZ ERASMUS MOBILITÁSI PROGRAM EVOLÚCIÓJA 2014-2034

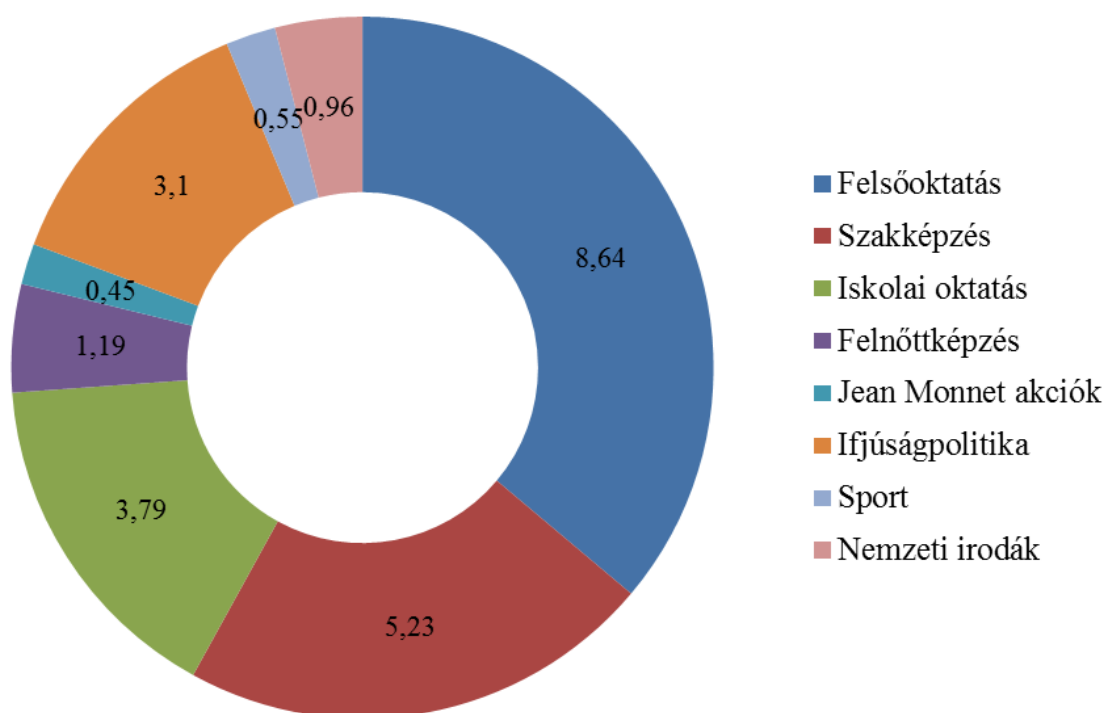
Az Erasmus+ program 2014 és 2020 között a képzettség és a foglalkoztathatóság javítását tűzte ki célul, valamint az oktatás, képzés és ifjúsági munka rendszereinek korszerűsítését. Támogatta a szakemberek és fiatal munkavállalók szakmai fejlődését, elősegítve ezzel az oktatás és a munka világának szorosabb együttműködését. A 2014-2020 programidőszakban összesen 14,7 Mrd € állt rendelkezésre egyéni tanulási célú mobilitások ösztönzésére, innovatív partnerségek fejlesztésére, tudásfejlesztési és ágazati szakképzettségi-fejlesztési szövetségek az oktatás és a munka világa közötti együttműködések kiépítésére, szakpolitikai reformok támogatására valamint sport területén való együttműködések finanszírozására. Konkrét céljai között szerepel a munkanélküliség csökkentése, a felnőttkori tanulás előmozdítása vagy épp a fiatalok demokráciában való részvételre való ösztönzése is. Utóbbiak célja egyértelműen a helyi és regionális sajátosságok figyelembevétele, a program megnyitása minél több résztvevő számára. A 2014-2018 közötti időszakban kétféle millió felsőoktatási hallgató és oktató vett részt a programban (Európai Bizottság, 2019).

Az 1. táblázat összehasonlítja a jelenlegi és az előző program fő területei közötti elosztást.

Időszak	2014-2020	2021-2027	
Adatok Szektorok	A teljes költségvetés %-ában	A teljes költségvetés %-ában	Abszolút érték, Mrd € (az EB javaslata szerint)
Oktatás és képzés	82,90*	~83,13*	24,94
Ifjúság	10,00	~10,33	3,10
Sport	1,80	~1,83	0,55
Nemzeti ügynökségek	3,40	~3,20	0,96
Adminisztratív kiadások	1,90	n/a	n/a
Nem allokált	n/a	~1,50	0,45**
Összesen	100,00	100,00	30,00

1. táblázat Az Erasmus és az Erasmus+ programok költségvetésének összehasonlítása
 Forrás: Franke, M: *Commission's proposal for Erasmus 2021-2027 – internal note.*

A hatásait vizsgáló tanulmány megállapította, hogy a mobilitási programban résztvevő hallgatók többek között elsajátítottak új tanulási módszereket, ami javítja tanulmányi teljesítményüket; a mobilitáson való részvétellel tudatosabbá váltak karrierterveiket illetően valamint a munkahely keresésben; gyakrabban helyezkednek el külföldi munkahelyeken (Európai Bizottság, 2018). A 2020-ban tomboló Covid-19 felborította az egész világot. A világvjárvány alapvetően megváltoztatta a felsőoktatási intézmények működését, oktatási-kutatási, és a nemzetköziesítésre vonatkozó tevékenységüket. A vírushelyzet miatti korlátozások a nemzetközi mobilitások terén is új helyzetet teremtettek. Az Európai Bizottság a biztonság megőrzése érdekében nyilatkozatot bocsátott ki, vis maior lehetőséget engedélyezett a hallgatók részére, azonkívül alternatív „blended” mobilitási lehetőségeket kínált fel, amelyek részben fizikai, részben pedig virtuális elemekből tevődtek össze. A technológia erejét kihasználva a virtuális cserék segítségével a program tovább működött, soha nem látott számú emberhez jutott el, beleértve azokat a fiatalokat is, akiknek valamilyen oknál kifolyólag nem volt lehetőségük részt venni eddig a programban. A virtuális program létrehozásával tehát bővültek az Erasmus program lehetőségei. Az Európai Bizottság 2021-es felmérése alapján a fiatalok 87 %-a elégedett volt a virtuális csereprogramokkal, 76 %-uk egyetértett abban, hogy a virtuális cserék hozzájárultak digitális kompetenciáik fejlesztéséhez (Európai Bizottság, 2021). Ez a kezdeményezés szorosan illeszkedik a következő programidőszakhoz, amely nagy hangsúlyt fektet a fejlesztésre, az innovatív digitális és virtuális tanulási lehetőségekre (Európai Bizottság, 2019). Az új, a korábbinál ambiciózusabb 2021-2027 Erasmus+ programról szóló javaslatát az Európai Bizottság 2018 májusában terjesztette elő (Európai Parlament és Tanács, 2018).

1. ábra. Az Erasmus+ 2021-2027 program javasolt költségvetése

A következő 7 éves tervezési időszakra szóló program a korábbiaknál befogadóbb, nemzetközibb és a legkülönbözőbb háttérrel rendelkező személyek számára is hozzáférhetőbb. Az Erasmus sikerét és fontosságát jelzi az a tény, hogy az Európai Bizottság a 2021-2027-es uniós költségvetési ciklusban megduplázta a program finanszírozását. A 2021 és 2027 közötti folytatására szánt keretösszeg 30 Mrd €-ra növekedett. A büdzsé emelésével párhuzamosan a kedvezményezettek köre is bővült, így – a várakozások szerint – 12 millió személy támogatása vált lehetővé 2021 és 2027 között, ami az előző 2017-2020 ciklusban regisztrált résztvevők számának háromszorosát jelenti. A programhoz csatlakozott országok száma az 1987. évi 11-ről mára 34-re emelkedett. Összességében a 2021-2027 közötti időszakra vonatkozó, az elődprogramhoz képest majdnem megduplázott költségvetés pozitív egyensúlyt mutat az Erasmus+ végrehajtása terén. Ez mind a parlamenti jelentésből, mind a Bizottság által megrendelt, az Erasmus+ program időközi értékeléséről szóló jelentéstervezetből egyértelműen kiderül. Az ambiciózus referenciaértékekkel együtt ez valószínűleg arra készíti a Bizottságot, hogy a következő, 2028-2034 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretben jelentős emelést javasoljon az Erasmus+ számára. A 2024 májusában elfogadott „Európa mozgásban” ajánlás ambiciózus célokat tűzött ki a következő programidőszakra. 2030-ra a felsőoktatásban végzett hallgatók 23%-nak és a szakképzésben tanulók 15%-nak részt kell vennie EU-n belüli tanulmányi mobilitási programban, beleértve azt is, hogy a résztvevők legalább 20 %-a kevesebb lehetőséggel rendelkező fiatal legyen.

A GLOBALIZÁCIÓ ÉS AZ ERASMUS MOBILITÁS ÖSSZEFÜGGÉSEI

A globalizáció az utóbbi időben az egyik leginkább vizsgált kutatási téma, mivel minden társadalmi struktúrára és szervezetre egyaránt gyakorol pozitív és negatív hatásokat. Egyesek azonnal üdvözlendő megoldásként tekintenek rá, míg mások teljesen ellenzik. A globalizáció egyik kulcsfontosságú aspektusa az oktatás nemzetközivé válása, különösen a felsőoktatás területén. A tanulmányok egyre inkább nemzetközi szinten zajlanak, ahogyan az egyetemek

globálisan is elérhetővé válnak (Knight, 2004). A globalizáció következtében az országok komoly kihívással szembesülnek: olyan oktatási rendszereket kell kialakítaniuk, amelyek megőrzik a kulturális és természeti értékeket, ugyanakkor biztosítják a globális világ alapvető elemeinek, mint az információ, készségek, attitűdök és viselkedésminták elsajátítását. Az ilyen oktatási rendszereknek és szervezeteknek tanulási képességre van szükségük a fennmaradáshoz és a sikerhez. A nemzetközi oktatás gazdasági hatása különösen fontos, mivel a hallgatók által megszerzett tudás és készségek hozzájárulnak a globális gazdasági versenyképességhez (OECD, 2023). A külföldön szerzett tapasztalatok növelik a hallgatók karrierlehetőségeit a globalizált munkaerőpiacon, mivel a multikulturális és nemzetközi tapasztalatokat egyre nagyobb értéként ismerik el a munkáltatók (Waters, Brooks, 2010).

A globalizáció és a külföldi tanulmányok közötti összefüggésről számos érdekes cikk és tanulmány született, amelyek különféle aspektusokat tárgyalnak, mint a nemzetközi mobilitás, a kultúrák közötti tapasztalatok, a szervezeti tanulási képesség, az Erasmus+ program valamint a globális változások hatásai a tudás megszerzésére és átadására, beleértve ezek gazdasági és társadalmi következményeit. A nemzetközi mobilitási programok jelentősége folyamatosan növekszik Európában és világszerte. Az Erasmus+ program forrásainak hatékony felhasználása, és a tapasztalatok megosztása révén az intézmények eredményesebben tudnak reagálni a globalizáció által támasztott kihívásokra, miközben növelik a nemzetközi mobilitások számát és színvonalát. A globalizáció és a folyamatosan fejlődő kommunikációs technológiák hatására, a világ minden tájáról származó kultúrák gazdagabb és sokszínűbb csoportja jön létre, lehetővé téve az egyének ötleteinek, tapasztalatainak és életmódjának megosztását. A külföldi tanulmányok egyre inkább a fiatalok oktatásának normalizált részévé váltak. A mai gyorsan növekvő gazdasági helyzet megköveteli a külföldi tanulmányok és tapasztalatok szükségességét a kulturálisan és szakmailag tudatos szakemberek képzéséhez (Pavelka, Minions, 2020). A tudásteremtés, a tudásáramlás és az oktatási rendszerek dinamikái szoros kölcsönhatásban állnak egymással, és együttesen formálják a modern társadalmak fejlődését. A tudásteremtés nemcsak formális oktatás keretein belül történik, hanem kutatási projektek, nemzetközi együttműködések és nemzetközi programok révén is. A társadalmi és gazdasági fejlődés szempontjából kulcsfontosságú a tudásáramlás, mely a nemzetközi mobilitási programok segítségével határokon átnyúló áramlást biztosít. A dinamikus tudásteremtés és –áramlás révén az oktatási rendszerek képesek reagálni a globális kihívásokra és hozzájárulni a jövő generáció felkészítéséhez. A tudás előállítása és bővítése egyre inkább technológiai és gazdasági szempontok alapján történik, ami a felsőoktatásban várhatóan globális versenyt idéz elő. A nemzetközi felsőoktatási intézmények úgy vélik, versenyképességük, sikerük és hírnevük érdekében elengedhetetlen, hogy hangsúlyozzák nemzetközi szerepvállalásuk fontosságát. Az Erasmus program is ezen célok elérésére törekszik (Teichler, 2009). Nemzetközi kutatások bizonyítják, hogy egy Erasmus+ programban résztvevő külföldi tanulmányokkal vagy képzési tapasztalatokkal rendelkező személy mekkora előnnyel indul egy kizárólag itthoni képzésben résztvevő társával szemben. Egy új tanulmány bemutatja, hogy a munkáltatók 92 %-a nagyra értékeli az új alkalmazottak kiválasztásánál az olyan személyiségjegyeket, mint például a tolerancia, önbizalom, problémamegoldókészség, kíváncsiság, a saját erősségek és gyenge pontok ismerete és a határozottság. Az Erasmus gyakornokok vállalkozói készségeik tekintetében is előrébb tartanak, szakmájukban lendületesebb előmenetelre számíthatnak, vagy akár önálló vállalkozás felépítésébe kezhetnek (Európai Bizottság, 2014/a).

A többnyelvűség az európai gondolkodás alappillére, az egyesülés pedig az uniós törekvés jelképe. A nyelvi kompetenciák kiemelkedően fontos szerepet játszanak a munkaerőpiacon való

érvényesüléshez. Az idegen nyelv ismerete nagyban segít az európai képzési programokban való részvételben, a tanulási teljesítmény javulásában, és nem utolsósorban az egyén munkaerőpiaci elhelyezkedésében (Európai Bizottság, 2020/a). A mai globalizált világban nemcsak a multinacionális cégeknek, hanem a kisebb vállalkozásoknak is olyan munkaerőre van szüksége, aki megfelelő szinten tud idegen nyelven kommunikálni. Az interkulturális kommunikációs kompetencia különösen fontos az üzleti életben, az egészségügyben és a szociális munkában és mindenekelőtt az oktatásban. A nyelvtudás fejlesztésének fontossága és annak megértése új kapukat nyithat meg, mely révén képes áthidalni a hiányosságokat.

A globalizáció és a külföldi tanulmányok szoros kapcsolatban állnak egymással, mivel mindkettő elősegíti a nemzetközi kapcsolatok erősítését, a kultúrák közötti cserét, valamint az oktatás globális hálózatának kialakulását. A globalizáció előmozdítja gazdasági együttműködést és a nemzetközi munkaerőpiac fejlődését. Az Erasmus+ program segít a résztvevőknek abban, hogy felkészültebbek legyenek a globális gazdaság kihívásaira, és olyan készségeket fejlesszenek, amelyek nemzetközi szinten is értéket képviselnek. Ezáltal növeli a fiatalok esélyeit a nemzetközi karrierépítés terén (Waters, Brooks, 2010). A külföldi mobilitásban résztvevők olyan hálózatokat építenek ki, amelyek túlmutatnak a nemzeti határokon, és globális összekapcsolódást eredményeznek. Ez a globális hálózatépítés a globalizáció egyik kulcsfontosságú eleme, mivel erősíti az egyének közötti nemzetközi kapcsolatokat, és hozzájárul a globális problémák megértéséhez és megoldásához. Az Erasmus+ program célja, hogy a hallgatók kulturális érzékenységet és nemzetközi tapasztalatokat szerezzenek, ami elősegíti a globális kultúrák sokszínűségének megértését és értékelését. Ez a kulturális csere a globalizáció egyik alapvető eleme, amely hozzájárul a globális közösség összetartozásának erősítéséhez. A globalizáció korában a többnyelvűség és a hatékony kommunikáció elengedhetetlen. Az Erasmus+ program támogatja a nyelvi készségek fejlesztését azáltal, hogy a hallgatók külföldön, idegen nyelvi környezetben tanulhatnak. Ez a folyamat segíti a diákokat abban, hogy felkészültebbek legyenek a globális munkaerőpiacon, ahol a nyelvi és interkulturális kompetenciák kiemelt jelentőséggel bírnak (Deardorff, 2006).

EREDMÉNYEK

A felsőoktatás nemzetközivé tétele a nemzetközi partnerségek és csereprogramok széles körét jelenti, ideértve a hallgatói és oktatói mobilitást, a stratégiai szövetségeket, az oktatási források igénybevétele, a franchise-alapú tengerentúli campusokat és a kapacitásépítést a világ kevésbé fejlett részein. Miközben a felsőoktatási intézmények és támogató politikáik részt vesznek a körülöttük lévő világ átalakításában, maguk is változásokon mennek keresztül. A cél, hogy minden kutatóegyetem egyetlen globális hálózat részévé váljon. A kutatás nemzetköziesedése folyamatosan növekszik, ahogyan a doktoranduszok és oktatók mobilitása is. Az Európai Bizottság (EB) 2022-es jelentésében kiemelte az oktatás és kutatás közötti kapcsolat erősödését, mely szerint a felsőoktatási hallgatói mobilitások 1,3 %-át a doktoranduszok végezték rövid- és hosszútávú mobilitási tevékenység során. Az akadémiai munkaerőpiacokon a globális tényezők szerepe egyre inkább felerősödik, különösen a globális egyetemi rangsorok megjelenésével. A nemzetköziesedést támogató politikák azokra a területekre összpontosítanak, amelyek erős multilaterális dimenzióval rendelkeznek, mint pl. az európaiasodás, az intézményi tipológiák, valamint a határokon átnyúló mobilitás.

A globalizáció és a nemzetköziesedés egyre fontosabb szerepet tölt be a felsőoktatásban, amelyet az Erasmus+ program is aktívan támogat. A program által kínált mobilitási lehetőségek az oktatási rendszerek nemzetközi együttműködését is erősítik. Az egyetemek és más oktatási intézmények közötti hálózatépítés hozzájárul az oktatási rendszerek innovációjához, valamint

a tudományos és szakmai tapasztalatok cseréjéhez. Az Erasmus+ tehát nemcsak a hallgatók, hanem az intézmények számára is lehetőséget kínál arra, hogy aktívan részt vegyenek a globális oktatási térségben. A program lehetőséget teremt a hallgatók és oktatók számára, hogy nemzetközi tapasztalatokat szerezzenek, és különböző kultúrákkal ismerkedjenek meg. Ez a nemzetközi mobilitás nemcsak a tudásmegosztást segíti elő, hanem hozzájárul a kulturális sokszínűséghez és a globális szemlélet kialakításához is. Az Erasmus+ program keretein belül a résztvevők olyan készségeket sajátíthatnak el, amelyek fontosak a modern munkaerőpiacon, így a globalizáció kihívásaira is jobban felkészülhetnek. A program folyamatosan fejlődik, figyelembe véve a világ változó igényeit, és nagy hangsúlyt fektet a fenntarthatóságra és az inkluzív mobilitásra. Ezzel nemcsak a tudás és tapasztalatok megosztását ösztönzi, hanem a társadalmi befogadást is elősegíti. Az Erasmus+ tehát kulcsszerepet játszik a felsőoktatás nemzetköziesedésében, hozzájárulva a globális oktatási trendekhez. Az Európai Bizottság 2023-as értékeléséből megtudhatjuk, hogy a 2022-es évben közel 26 000 projekt tekintetében több mint 73 000 intézményt támogatott a program pályázóként illetve partnerként, és több mint 1,2 millió tanuló/oktató/munkatárs végzett mobilitási tevékenységet egyéni és csoportos mobilitás keretében (EB, 2023). A felsőoktatási intézmények 477 000 résztvevője számára 1 237 millió Eurót biztosított a program, ebből 607 millió Eurót tanulási célú mobilitásra, 208 millió Eurót gyakornoki mobilitásra (102 000 friss diplomás) és 84 millió Eurót oktató, munkatárs számára. 19 millió Eurót kaptak az intézmények 2500 vegyes intenzív program szervezésére. Az Erasmus+ program sikeresen reagál a globalizált világ kihívásaira, folyamatosan fejlődve, hogy megfeleljen a változó igényeknek. Az inkluzív mobilitás elősegítése, a digitális oktatás integrálása és a fenntarthatóság előmozdítása mind olyan területek, ahol a program rendszeresen újít, hogy még több hallgatónak nyújtson lehetőséget. A jövőben a program célja a mobilitási lehetőségek további bővítése, különös figyelmet fordítva a társadalmi befogadásra és a fenntarthatóságra. A mobilitásban részt vevő hallgatók 11 %-a és a mobilitásban résztvevő oktatók, munkatársak 16 %-a használt fenntartható közlekedési eszközt az utazáshoz. A globalizáció azonban nem biztosít mindenkinek egyenlő lehetőségeket, és a külföldi tanulmányok elérhetetlenek maradhatnak bizonyos társadalmi csoportok számára. Az Erasmus+ program különös figyelmet fordít arra, hogy a hátrányos helyzetű és kevesebb lehetőséggel rendelkező személyek is hozzáférhessenek ezekhez az esélyekhez, ezáltal előmozdítva az esélyegyenlőséget. A 2022-es jelentés értelmében a program mindegy 134 000 kevesebb lehetőséggel rendelkező résztvevőt támogatott, mely az összes résztvevő 13,3 %-át jelenti. Az Erasmus+ program támogatja a nemek egyenlőségét és ösztönzi a nők mobilitási tevékenységekben való részvételét. 2022-ben a rendelkezésre álló mobilitási lehetőségek 60 %-ával nők éltek. A program példaként szolgál más európai és Európán kívüli mobilitási kezdeményezések számára is. Az Erasmus+ egy olyan eszköz, amely lehetőséget biztosít a hallgatóknak, hogy kihasználják a globalizáció előnyeit, és felkészüljenek a globális világban való sikeres helytállásra. Az Erasmus+ programban való részvétel hozzájárul a munkaerőpiaci helyzet javulásához, a foglalkoztathatóság növekedéséhez, a transzverzális személyiségjegyek erősödéséhez és a szakmai kompetenciák fejlődéséhez. Az Erasmus+ hallgatói programot monitoráló hatásvizsgálat azt mutatja, hogy a külföldi tapasztalatokkal rendelkező hallgatók a tanulmányaik befejezése után előnyösebb helyzetben vannak a munkaerőpiacon a hazai képzésben részt vevő társaikkal szemben, mivel a munkáltatók gyakran előnyben részesítik a külföldi tapasztalattal rendelkező jelölteket. A 2022-es jelentés alapján a résztvevők 96 %-a elégedett volt a mobilitási tevékenységével, 98 % úgy vélte, hogy előnye származott a tanulási mobilitásban való részvételéből, 98 % ajánlaná az élményt másoknak, 78 % fejlesztette idegennyelvi kompetenciáit, 85 % fejlesztette kulcskompetenciáit és 81 %-a úgy véli, hogy jobb

kARRIERLEHETŐSÉGEKKEL RENDELKEZIK A MOBILITÁSI TEVÉKENYSÉGNEK KÖSZÖNHETŐEN. (EB, 2023). Yıldız és munkatársai 2016-os kutatása a szervezeti tanulási képesség és a globalizáció közötti kapcsolatot vizsgálta az Erasmus+ program, mint közvetítő tényező segítségével. A vizsgálat eredményei azt mutatták, hogy a szervezeti tanulási képesség és az Erasmus+ program szignifikánsan pozitív hatással van a globalizációs folyamatokra. Kiemelt fontosságú a tanulást ösztönző szervezeti kultúra kialakítása. A tanulmány megerősítette, hogy az Erasmus program kulcsfontosságú eszköz a globalizáció támogatásában, amely hozzájárul a felsőoktatás minőségének javításához, a versenyképesség erősítéséhez, valamint az akadémiai elismertség növeléséhez. A tanulmány harmadik hipotézise azt feltételezte, hogy az Erasmus program közvetítő szerepet játszik a szervezeti tanulási képesség és a globalizáció közötti kapcsolatban, amit az eredmények alátámasztottak. Ez arra utal, hogy a szervezeti tanulás globalizációra gyakorolt hatása az Erasmus program jelenlétében elhanyagolhatóvá válik. Eredményeink alapján az Erasmus program olyan tanulási eszközként működik, amely csökkenti a szervezeti tanulási képesség közvetlen szükségességét. E megállapítás alapján azt javasoljuk a felsőoktatási intézményeknek, hogy vagy az Erasmus programra összpontosítsanak, vagy fejlesszék szervezeti tanulási képességüket annak érdekében, hogy lépést tartsanak a globális változásokkal. A jövőbeli kutatások pedig feltárhatják, hogy az Erasmus program milyen mértékben járul hozzá az innovációhoz és a tanulmányi eredményekhez, valamint hogyan befolyásolják az egyéni és intézményi előnyök a globalizációt (Yıldız et al., 2016).

KÖVETKEZTETÉS

A globalizáció átalakította a modern világ társadalmi, gazdasági és kulturális struktúráit, és egyre inkább összekapcsolta az embereket és a nemzeteket. Az oktatási rendszerek is mélyen érintettek ebben a folyamatban, és új kihívásokkal szembesülnek, amelyek megkövetelik a rugalmas és innovatív válaszokat. Ebben a globális összefüggésben az Erasmus+ program az egyik legfontosabb európai kezdeményezés, amely lehetőségeket biztosít a hallgatók és oktatók nemzetközi mobilitására, elősegítve ezzel a személyes, szakmai és kulturális fejlődést. A globalizáció és az Erasmus+ program nyújtotta lehetőségek kapcsolatában számos következtetés vonható le, mivel mindkettő az emberek, kultúrák és tudás cseréjének elősegítésére épül. Az Erasmus+ program a globalizáció hatására jött létre, és hozzájárul annak elmélyítéséhez. A program lehetőséget biztosít a hallgatóknak, hogy külföldi egyetemeken tanulhassanak, tapasztalatot szerezzenek, és megismerjék más országok oktatási rendszereit és kultúráját. Ez a fajta mobilitás a globalizáció egyik legkézzelfoghatóbb példája az oktatás területén. A mobilitás során szerzett tudás- és tapasztalatcsere hozzájárulnak a tudás globális megosztásához, elősegítik a globális hálózatok kialakulását, melyek hosszú távon javíthatják a nemzetközi együttműködést és innovációt. Az Erasmus mobilitások során létrejövő kapcsolatok jövőbeni közös projektek és akár munkaerőpiaci lehetőségek alapját képezhetik. A globalizáció egyik kulcseleme a többnyelvűség és az interkulturális kommunikáció szükségessége. A külföldi mobilitások során a résztvevők fejlesztik nyelvi készségeiket, amely segít alkalmazkodóképességük növelésében a globális környezethez. Az Erasmus+ program hozzájárul a résztvevők globális identitásának kialakulásához, ösztönözve őket arra, hogy szorosabb kapcsolatokat alakítsanak ki a világ más tájain élő emberekkel. A globalizáció fokozza a nemzetközi munkavállalás iránti igényt, melyet az Erasmus+ program támogat a résztvevők munkaerőpiaci esélyeinek javításával. A mobilitások során szerzett nemzetközi tapasztalatok és kapcsolatok előnyt jelenthetnek a globális gazdaságban való elhelyezkedésben. Ugyanakkor a globalizáció nem mindenki számára biztosít egyenlő esélyeket és külföldi tanulmányi lehetőségek is elérhetetlenek lehetnek bizonyos társadalmi csoportok számára. Az

Erasmus+ program külön figyelmet fordít arra, hogy a hátrányos helyzetű, kevesebb lehetőséggel rendelkező egyének is részesülhessenek ezekből a lehetőségekből, így elősegítve az esélyegyenlőséget és példaként szolgálva más európai és Európán kívüli mobilitási programok számára is. Az Erasmus+ program eszközént használ a hallgatók számára, hogy kihasználják a globalizáció nyújtotta előnyöket, és felkészüljenek a globális világban való sikeres boldogulásra.

BEFEJEZÉS

A gazdasági és kulturális globalizáció új korszakot hozott a felsőoktatásban. Ez a szektor mindig is nyitottabb volt a nemzetközi kapcsolatokra, mint sok más ágazat, hiszen a tudás iránti elkötelezettség nem ismer határokat. A globális tudásalapú gazdaságokban a felsőoktatási intézmények szerepe felértékelődött: közvetítőkként működnek a határokon átnyúló kapcsolatok, valamint az emberek, információk, tudás, technológia, termékek és pénzügyi tőke folyamatos globális áramlásában. Az akadémiai munkaerőpiacokon a globális tényezők szerepe egyre inkább felerősödik, különösen a globális egyetemi rangsorok megjelenésével. A nemzetköziesedést támogató politikák azokra a területekre összpontosítanak, amelyek erős multilaterális dimenzióval rendelkeznek, mint pl. az európaiasodás, az intézményi tipológiák, valamint a határokon átnyúló mobilitás. Az Erasmus+ program lehetőségeket nyit meg a hallgatók számára, hogy külföldön folytassanak tanulmányokat vagy szakmai gyakorlatot, ezzel szélesítve látókörüket és növelve foglalkoztathatóságukat. A program résztvevői új nyelveket sajátíthatnak el, kulturális ismeretekre tehetnek szert, és nemzetközi szinten is alkalmazható készségeket fejleszthetnek ki. Mindez hozzájárul ahhoz, hogy a globális munkaerőpiacon versenyképesebbek legyenek, hiszen a munkáltatók egyre nagyobb értéket tulajdonítanak a nemzetközi tapasztalatoknak és az interkulturális készségeknek. A mobilitás, a csereprogramok és a kapacitásépítés, valamint a társadalmi reziliencia, humán fejlődés, foglalkoztathatóság és aktív részvétel elősegítése révén a program erősíti a társadalmi kapcsolatokat, miközben közös prioritások mentén támogatja az értékek, elvek és érdekek előmozdítását. Ezek az intézkedések válaszokat nyújtanak a minőség, modernizáció és foglalkoztathatóság kihívásaira, növelve az oktatás relevanciáját és alkalmazkodóképességét olyan harmadik országokban, amelyek nem vesznek részt a programban. Céljuk a zöld és fenntartható gazdasági fellendülés, növekedés és jólét támogatása, hozzájárulva a humán és intézményi fejlődéshez, a digitális átálláshoz, a növekedéshez és munkahelyteremtéshez, a jó kormányzáshoz, valamint a béke és biztonság előmozdításához. Kiemelt fontosságú a programhoz nem kapcsolódó harmadik országokban élő fiatalok bevonása, amely hozzájárul reziliensebb, bizalmon és interkulturális megértésen alapuló társadalmak kialakításához. Az Erasmus+ program sikeres válaszokat ad a globalizált világ kihívásaira, és folyamatosan fejlődik, hogy lépést tartson a változó világ igényeivel. Az inkluzív mobilitás támogatása, a digitális oktatás beépítése és a fenntarthatóság előmozdítása mind olyan területek, ahol a program folyamatosan újít, hogy még több hallgató számára biztosítson lehetőséget. A jövőben a program célja, hogy tovább növelje a mobilitási lehetőségeket, még nagyobb hangsúlyt fektetve a társadalmi befogadásra és a fenntarthatóságra. Az Erasmus+ tehát nemcsak a globális kihívásokra válaszol, hanem aktívan formálja is a jövő oktatását és munkaerőpiacát, hozzájárulva a globális tudás- és tapasztalattmegosztáshoz.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- ALTBACH, P. G., KNIGHT, J.. (2007). The Internationalization of Higher Education: Motivations and Realities. *Journal of Studies in International Education*, 11 (3-4), 290-305, <https://doi.org/10.1177/1028315307303542>
- DEARDORFF, D.,K. (2006). The Identification and Assessment of Intercultural Competence as a Student Outcome of Internationalization. *Journal of Studies in International Education*, 10 (3), 241-266. <https://doi.org/10.1177/1028315306287002>
- DERÉNYI, A. (2018). Pillanatkép a felsőoktatás nemzetköziesedéséről. *Az iskola világa*. (old.: 11–52.). Budapest: Balassi Intézet.
- European Commission. (2014). *Erasmus+ Impact Study*. 2014/a. European Union. NC-04-14-545-EN-N ISBN 978-92-79-38380-9. <https://doi.org/10.2766/75468>
- European Commission. (2017). *From Erasmus to Erasmus+: a story of 30 years*. A available:https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/MEMO_17_83 Brussels
- European Commission. (2019). *The Impact of Virtual Erasmus+ Exchange*. A available: https://europa.eu/youth/erasmusvirtual/impact-erasmus-virtual-exchange_en
- European Commission. (2020). *Education and Training Monitor 2020: Teaching and learning in a digital age*. Available: <https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor-2020/downloads/2020-3429%20-%20Monitor%202020.pdf>
- European Commission. (2020). European Skills Agenda for sustainable competitiveness, social fairness and resilience. <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0274&from=EN>
- European Commission. (2021). *European Universities Initiative. Survey on the impact of COVID-19 on European Universities*. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/coronavirus-european-universities-initiative-impact-survey-results>
- European Commission. (2021). *Erasmus+ 2021-2027: Enriching lives, opening minds trough the EU programme for education, training, youth and sport*. ISBN 978-92-76-29661-4, <https://doi.org/10.2766/536>
- European Commission. (2023). *Erasmus+ Annual Report 2022. Statistical Annex*. ISBN 978-92-68-09486-0, <https://doi.org/10.2766/090374>
- European Commission. (2024). *The European Higher Education Area in 2024. Bologna process implementation report*. ISBN 978-92-9488-602-6. <https://doi.org/10.2797/483185>. EC-02-24-018-EN-N
- European Parliament and of the Council. (2018). *Regulation (EU) No 1288/2013 of 11 December 2013 establishing “Erasmus+” the Union Programme for education, training, youth and sport and repealing*. Decisions No 1719/2006/EC and No 1298/2008/EC and . COM(2018) 367 final 2018/0191(COD) Available: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1288>
- FRANKE, M.: Commission’s proposal for Erasmus 2021-2027 – internal note. 2018.07.
- HOLICZA, P. (2018). The Cultural Effects of International Student Mobility. *Bulletin of Science and Practice*. 4 pp. 424-432 (11). <https://doi.org/10.5281/zenodo.1488396>
- JACOBONE, V., MORO, G. (2014). Evaluating the impact of the Erasmus programme: Skills and European identity. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 40 (2), 309-328. <https://doi.org/10.1080/02602938.2014.909005>
- KNIGHT, J. (1994). Internationalization: Elements and Checkpoints. CBIE Research No. 7.

Ottawa, *Canadian Bureau for International Education*. ISBN: 0-920496-84-9

KNIGHT, J. (2004). Internationalization Remodeled: Definition, Approaches, and Rationales. *Journal of Studies in International Education*, No. 1. <https://doi.org/10.1177/1028315303260832>

KOREC, P., PRZYBYLA, V. (2019). The crisis of capitalism, globalisation and post-industrial development of society and their impact on political development in Slovakia. *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, vol. 63, iss. 1, p. 69-102

MISTRÍK, E. (2003). *The cultural globalisation of Europe. Democracy and Europe in the age of globalization*, p. 1-9. ISBN 80-210-3301-0

OECD. (2023). *Education at a Glance 2023: OECD Indicators*. OECD Publishing. ISBN 978-92-64-66689-4 (pdf)

PAVELKA, J., MINIONS, C. (2020). Defining the Field School within Study Abroad. *The Interdisciplinary Journal of Study Abroad*, 32 (2). <https://doi.org/10.36366/frontiers.v32i2.471>

PELEGRINOVÁ, L., LAČNÝ, M. (2013). Analysis of the impact of globalization processes on the economies of developed countries. *Annales Scientia Politica*, vol. 2, iss. 2, p. 27-35

PÉPIN, L. (2007). The History of EU Cooperation in the Field of Education and Training: How lifelong learning became a strategic objective. *European Journal of Education*, 42 (1), 121-132. <https://doi.org/10.1111/j.1465-3435.2007.00288.x>

TEICHLER, U. (2009). Internationalization of Higher Education: European experiences. *Asia Pacific Education Review*, 10 (1), 93-106. <https://doi.org/10.1007/s12564-009-9002-7>

TEMPUS (2020b): *Nemzetköziesítünk. Felsőoktatási intézmények nemzetköziesítési jó gyakorlatai 4*. Tempus Közalapítvány, Budapest. ISBN 978-615-5319-70-9

WATERS, J. L., BROOKS, R. (2010). Accidental Achievers? International Higher Education, Class Reproduction and Privilege in the Global South. *British Journal of Sociology of Education*, <https://doi.org/10.1080/01425690903539164>

YILDIZ, B., GÖZÜKARA İ., YILDIRIM, O. (2016). The Impact of Erasmus Programme on the Organizational Learning Capacity and Globalization. *International Journal of Business Management and Economic Research (IJBMER)*, Vol 7 (2), 2016, 619-631, ISSN:2229- 6247

ZSIGMOND, T. (2021). A globalizáció és a szlovák nemzet identitása = Social globalization and the identity of the slovak nation. In: *Mladí vedci 2021 = Fiatal kutatók 2021 = Young scientists 2021: zborník vedeckých príspevkov doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov: Ladislav Mura. = Fiatal kutatók 2021 Bratislava: Fakulta ekonómie a podnikania, 2021, S. 163-172*. ISBN 978-80-89453-94-8.